

Biserica și Școala

oale bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOALA“

Eaș banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Despre noi.

III.

»Multe sunt suferințele
dreptilor«.

Cunoașterea nemediată, directă, cercetarea tuturor colturilor, ascultarea palpitării tuturor inimicelor — aceasta este calea adevărată a cunoașterii poporului și a plămădirii viitorului lui.

Acest principiu l-a urmat și îl urmează d-l Iosif N. Iorga, prin scris și prin faptă, pentru românii români. Închinarea sa în fața strămoșilor așezăminte de credință, pietatea de care este prins în fața locașurilor eternei măriți alui Dumnezeu, a izvorului mântuirii de oameni și a căminului, ne face să admirăm savantismul »rigid« tit de atâta inimă românească!

Ne obligă însă în același timp opera sa reînnoitoare, să ne spunem cuvântul asupra unor reflecții ale d-sale, cari par ori pripite, ori întemeiate pe o prea largă încredere în informațiuni prea temeinice, luate dela informatori nu destul de prieteni poate; sau întemeiate pe reflexiuni lipsite — fără prejudeții! — pe baza zicătoarei: »adus vult decipi, ergo decipiatur«.

Dacă se va reconstrui istoria trecutului nostru, din mâinilor »ungureni«, istoricul temeinic n'are să asaseze genii, creatori de direcții, curente mari, călăuzitoare în viața neamului nostru întreg; dar să găsească întotdeauna inimă largă, mare, nească, devotament până la martiriu..., pentru că și neam.

Și istoricul viitorului va putea să nu se imboldeze de »legende« create *ad hoc*, în vremea de ieri, menite ca în fermentațiunile noastre

să introducă motive străine și nedemne, inerente ambițiilor și tendințelor de parvenire și propriii demoralizării, din care »tertius gaudet« — ci va constata, acel istoric, o energie națională, la noi, va constata rezultatele unei munci asidue și intense, pentru conservarea noastră etnică și bisericească; va constata, că mulți din aceste părți, dintre cei huliți în viață, prin rezultatul muncii și devotamentului lor pentru neam, biserică și școală, și-au câștigat dreptul la recunoștința posterității...

E atât de laxă morala în accepțiunea ei socială actuală și și mai defectuoasă în aprecierea timpului de față — cum ne-o spune și tradiția: Nimeni nu e profet în țara sa! — în cât aprecierea justă a activității personajilor de ieri și de azi în viața publică, — într-o viață publică a unui element care e proverbial, că nu furnizează »coade de topor«! — nu cade în competența nici a celui mai senin cugetător, nici a celui mai sincer și binevoitor — necunoscător al »suferințelor dreptilor«...

Și în aceste condiții, impresionismul omului superior, fără îndoială găsește mai ușor drumul luminat; dar nu e ferit de a rătăci și pe alături...

Cartea ilustrului învățat român, d-l N. Iorga, va fi și va rămâne un monument, prin duhuțele, și materialul adunat pentru cunoașterea și înțelegerea poporului românesc, pentru educația de școală, pentru înțelegerea lui și silințele lui spre în concuș și tocmai pentru acest motiv, nu am putut, sub titlul fixăm, în legătură cu aparițiunea și pătrunderea în conștiința poporului, a face înaltului spirit, din carăea.

aduce d-lui N. Iorga, pe lângă elogiile poporale de azi, valoarea lucrării sale neperitoare, obseșitatea, adevărată

stre întregitoare și îndreptătoare, — căci cu mo-destele noastre puteri și în cadrul lor, luptători suntem pentru aceleași ideal: credința strămoșască și cul-tura română, ale căror temelii sunt: credința în adevăr, speranța în înaintare și dragostea creștină.

Și nimeni să nu uite cuvântul scripturii: »Multe sunt suferințele dreptilor«...

Predică

Despre mărturisirea păcatelor și sfânta cuminecătură.

Iubiților creștini!

Omul, în cursul vieții pământești, adeseori este espus diferitelor boale trupești și sufletești. Urmare este aceasta, a păcatului erezit dela strămoșul Adam. Dum-nezeu însă dacă a lăsat să intre păcatul în lume și cu el boalele trupești și sufletești, — a lăsat tot odată și leac pentru spălarea păcatului și pentru vindecarea urmărilor grele. Precum s'a îngrijit D-zeu sfântul, ca boalele trupului să poată fi vindecate prin anumite leacuri și prin scăldături, întocmai așa s'a îngrijit Preabunul, ca și boalele sufletului, cari sunt mai gin-gașe decât ale trupului, încă să se poată tămădui prin anumite leacuri și mai ales prin o „baie curățitoare“. Acest „minunat leac și această baie curățitoare“ este: mărturisirea păcatelor și împărtășirea cu sfânt trupul și scump sângele Domnului Hristos, adevărată sfânta cu-minecătură.

Despre aceste doresc să vă vorbesc azi, Iubiților creștini, ca astfel fiecare dintre voi, să învețe din cu-vintele mele a cunoaște calea pentru ertarea păcatelor și câștigarea vieții de veci. Vă rog deci ascultați și urmăriți cuvintele mele cu luare aminte!

* * *

Sfântul și dumnezeescul Ioan Gură de Aur, a cărui sfântă liturgie o ascultați voi, Iubiților, aproape în toate Duminecile și sărbătorile de peste an, acel sfânt Părinte, în una din cuvântările sale zice că: „Mărturisirea păcatelor, perdere se face a greșalelor“. (Cuvânt 20 la Facere.)

Și așa este! Creștinul, care se apropie de scaunul mărturisirii, cu gândul curat de a-și descoperi păca-tele și a cere iertare, acela într'adevăr, prin mijlocirea preotului mărturisitor, va și fi împărtășit de iertarea greșalelor, ori cum zisei mai nainte va perde greșalele, aflând în locul lor curățenia dorită.

Cine n'a auzit dintre voi glasul sfintei Scripturi, că D-zeu nu voiește moartea păcătosului, ci voiește să se întoarcă și să fie viu. Aceasta o adevărate în-sași mărturisirea, ca și un mijloc și mod pentru scă-parea de păcate. Pentru aceea este așezată mărturi-păcatelor, ca celui păcătos să i-se deie chip de e și să se poată face vrednic de o viață mai stăinească.

Impe vom căută, Iubiților, ca oare, când s'a adus Asigur în datină, de bună seamă vom afla, că ea de odată cu păcatul. Celce prima dată a acela îl vedem mai întâi chemat înaintea lui ceresc. Căci vedem, că dupăce Adam a dată de D-zeu, ca să nu mănânce, va să zică dupăce a păcătuat, atunci D-zeu poștește dela omul păcătos, ca să-și mărturisească păcatul, zicându-i: „Pentruce ai mâncat

din pomul care ți-am poruncit fie să nu mănânci. Tot asemenea vedem în Sf. Scriptură a legii veșii. D-zeu poștește dela Cain, care omorise pe fratele său și să-și mărturisească păcatul, întrebându-l: „Unde este tău Avel?“

Toate aceste nu pentru aceea le-a întrebă Sfântul, că El doar n'ar fi știut ce se întâmplă numai pentru, ca să deie omului căzut în păcat, o ziune de a-și recunoaște vina și păcatul și așa să el însuși la cunoștință, să-și mărturisească păcatul.

Dar nu numai Sf. Scriptură, ci chiar și Sf. Sfin-ta mintea și viața noastră de toate zilele încă ne arată trebuința de a-și mărturisi omul păcatele. Închipiți-vă Iubiților! Careva dintre voi zace bolnav de o boală a trupului! Ce n'ați face, ca să vă puteți vindeca? O, puteți vedea de lucrul cu care câștigați pâinea? Unde n'ați merge după leac, când ați vedea puștii voștri plângând la căpătăiu? Ați alerga în toată țara după ajutor, ca să vă mântuie de chinuri?

Veți chema doftorul, ca acela cunoșcând boala, să deie chiar și pe bani scumpi leac de tămăduire. Și va veni doftorul la patul bolnavului și-i va zice: „Arată-mi unde te doare! Și bolnavul va pune mâna pe locul unde-l doare și doftorul îndată va înțelege cunoscă boala. Și dacă bolnavul ar ascunde locul durerii, oare ar ști doftorul potrivă leacul? De aceea seamă că nu!“

Întocmai așa vă închipuiți aceasta iubito! Tămăduirea sufletească!

Dacă grijește omul de trup, care este în viață, cu atât mai mare grije are să poarte de suflet și de suflet este nemuritor. Ca bolnavul de pe pat așa și sufletul este apăsător de sarcina păcatelor. Dacă se apropie cu încredere de doftorul sufletesc, — de Dumnezeu, ca înaintea aceluia să-și mărturisească păcatele, ca să îngreunează sufletul și astfel să poată dobândi viață. Și precum doftorul, numai așa poate nimeri boala, dacă cunoaște boala, așa și doftorul sufletelor, dacă cunoaște toate păcatele, căci numai așa va putea da deslegarea cu care l-a înputernicit Domnul, când a zis: „Toate câte veți lega pe pământ, vor fi și în ceruri, și toate câte veți deslega pe pământ, deslegate vor fi și în ceruri“. (Matei XVI, 19.)

Numai un singur păcat de va rămânea nemărturisit, rămân neiertate și celelalte toate. De aceea de rușinare să-și mărturisească fiecare toate păcatele sale. „Spune și nu te rușina: a mea este umbră de păcat! a mea este rană... nimenea nu este prieten al acesteia: nici om, nici duh, nici trup, nici carne, ci numai lenevirea mea“. (Ioan Sc. Cuvânt. 4.)

Mărturisirea vă face vrednici de a vă împărtăși cu trupul și sângele Mântuitorului Hristos. Împărtășirea sau cuminecare este așezată pentru iertarea și sfințirea omului. Dupăce omul s'a împărtășit cu deamănuntul, ca să știe da seamă de păcatul, numai după aceea se poate apropia de Sf. Sfin-ta, ca de un izvor al mântuirii. Așa ne învață Sf. Apostolul Pavel a face, când zice: „Să se ispășească omul pe sine și așa din pâine să mănânce și din căle să beie“. (I. Cor. XI. 38.)

Recunoașterea păcatului, căința și făgăduirea a te feri de păcat, dau omului îndreptățirea și împărtășirea cu Sf. cuminecătură.

Gătiți-vă dar Iubiților, ca cu credință și încredere să vă puteți apropia de această „doftorie“, pentru că numai așa vă veți putea curăța sufletul vostru de petele negre ale păcatului.

Măncând din pâinea cerească și blând din paharul vieții, veți ajunge vrednici partași ai împărăției și vieții veșnice. Așa zice Domnul: „Celce mănâncă trupul meu și beau sângerile mele, au viața de veci și eu îl voi învia ziua cea de apoi, ca în veșni să trăiască”. (Evg. Matei VI, 54).

Amplu. Bucurați-vă și vă veseliți în sufletul vostru, că păcatul Hristos vă invită la cina sa. Împăratul cerurilor vă cheamă la „ospațul ingeritor”, la care de veți participa și veți gusta, veți dobândi viața de veci. Și știți, că atunci, când sunteți chemați la masa căruia nu vă îngrijorati de al vostru, oare nu vă îmbrăcați în cele mai curate și mai frumoase haine, ca prin aceea să vă dați cinstea voastră față de acel prieten? Cu atât mai mult, când se cuvine a face așisderea, când mergeți la cea a cerească. Dar nu numai să vă îmbrăcați în haine curate, ci mai ales desbrăcând haina toată a păcatului, să o îmbrăcați cu haina albă a curăției și smereniei, pentru a putea fi primiți cu la acea masă. „Inima frântă și smerită Dumnezeu nu va urgi”. (Ps. 50.) Iar acela, care se va apropii și va lua negăt din sf. cuminecătură, acela va lua cuvintele apostolului — judecata lui și mănăncă. Căci precum aurul în foc să curățește, asemenea și sf. cuminecătură, care pe cei pregătiți îi curățește, luminează și curățește, iar pe cei negătiți de.

Acum, iubitorilor ești, după din cuvintele mele te înțeleg trebuința de a-și mărturisi omul păcatele și a se cumineca cu sfânt trupul și scump sânge și Domnului nostru Iisus Hristos, vă zic vouă: Veniți, întru redință, vă apropiați și cu umilință plecați genunchii de înaintea scaunului mărturisirei. Acum e timpul, când mai potrivit, ca acum în săptămânile ce mai rămân din sfântul post, ca așa cu inimi curate și suflete merite să vă aflați sfânta Înviere.

Iar Tu Doamne, Iisus Hristoase! care cunoști a nevoi noastre, îndreptează pașii noștri după cumnului Tău și nu ne lăsa stăpânți de toată fărăde-nință. Primește-ne și pe noi Doamne, la sfântă masa cea gustând și noi din sfântă Cina Ta, să ne putem ei XV și noi partași ai împărăției celei cerești. Amin!

Ginta-Rohani, Martie 1906.

Zaharie Moga,
abs. de teologie.

Învățătorul în serviciul public.

(După I. Vegh.)

Pretențiunile culturii omenești dela început au fost întemeierea diferitelor instituțiuni culturale, cu care, ca aceste să aibă în vedere perfecționarea omului în cultură și având de țintă în totdeauna ideea de formare a caracterului moral, pentru binele individual și public. Instituțiunile culturale au ca scop creșterea sentimentelor, agerirea minții individualizării omului pentru viață și trai social mai perfect, modest și frumos. O astfel de instituție era să fie școala populară, deoarece astfel a fost utilitatea.

În urma acestei școli, s'au ridicat și alte instituțiuni mai înalte de învățământ, și tot la aceasta s'a

alăturat mai de curând, școala pregătitoare, numită azi de copii și grădini de copii (Kindergarten).

Dacă facem o privire asupra dezvoltării școalelor, observăm, că aceste toate au stat sub influența, superioritatea și sub protectoratul bisericilor. Obiectul principal de învățământ în aceste școale, a fost învățământul religiunii, pe când din celelalte științe se propunea numai atâta, cât era necesar, fiind subordonate religiunii. Din cunoștințele reale s'a învățat numai atâta, cât a fost de lipsă și putea fi în ajutorul religiunii. Meritul ce l-au avut aceste școli a fost, „că omenimea a ajuns la deplină cunoștință despre existența unui singur Dumnezeu”. Acesta a fost principiul suprem al acestor școale vechi, care și azi este adoptat de toate școalele actuale și îi este asigurat teren liber, din partea corpurilor legiuitoare. Așadar, trecutul istoric al școalelor a fost educațiunea omenimei în sfera moralității. Azi însă, toate corporațiunile și autoritățile susținătoare de școale populare, atât confesiunile, societățile, cât și statul și cel puțin și unitatea acestuia individual, nu se îndestulesc numai cu aceea, ca școala pur și simplu să crească numai și să moralizeze — ci precum cere și curentul timpului — pretind, ca școala să răspândească cultură omnilaterală, lumineze în toate părțile și straturile omenimei (cosmopolitism).

Elevis școalelor de azi, trebuie provăzuți cu merinde în traistă, pentru drumul cel lung, pe care au să călătorească, „care poartă numele de viață”; trebuie să-i perfecționăm în cunoștințe, adică a-i face maturi de a putea să învingă pedicile ce împință în lupta actuală, ceea ce își are numele de „câștigarea pâinii de toate zilele”.

Fiecare om tinde să ajungă la o stare materială bună. Toate instituțiunile culturale, între cari și școala populară, toate principiile sublimite le folosesc de mijloace, ca prin ajutorul lor, cât mai iute și cu mai mare siguranță să ajungă la bunăstarea materială; ba unii factori ai învățământului merg și mai departe, până la extrem, punând valoarea științelor și a culturii în cumpănă cu banii (greșală!), luând de bază proverbul filosofului roman Seneca: „Nou scholae, sed vitae discimus” (Nu pentru școală, ci pentru viață învățăm). În urma acestora, toate institutele culturale au în vedere, direct ca țintă în viață, materia și câștigul. Ba încă viața, nici cu aceste nu se îndestulește. (Asămănând aci viața cu o piață, cu târgul, în care se aduc diferite obiecte de cumpărat, unde omul cu cele aduse nu se îndestulește, ci caută și de acele, cari poate nici nu există).

Problema bunei stări impresionează sufletul școlii populare, pe învățător în școală, și înafară de școală. Direct sau indirect, dar îl silește să intre în concurență și pe scena speculațiilor din târguri, sub titlul de „serviciul public”; — nu arareori chiar în contul școlii sale și a scopului ideal al acesteia.

Pecum au zis mai mulți „școala populară de azi, se poate aduce în asămănare cu universitatea”, adică

școala poporală o reprezintă în cerc mai mic și restrâns, în care toate toate cunoștințele din toate ramurile, se propun elevilor concentrat, într-o sferă mai mică. Dela învățător, ca și dela educător se cere, ca și el să fie învățat mult și bine și să fie și el crescut; trebuie să se priceapă la toate ramurile de cunoștințe într-o atâta, în cât cu tot dreptul să se poată numi învățător-educător bun. Așadar, să nu ne mirăm, dacă, câte odată, din aceste cauze dăm de un învățător oare-care, care nu știe și nu pricepe bine chemarea sa.

Învățătorul dela școala poporală, dacă voește să aibă o viață mai fericită — și mai ales la sat — în adevăr trebuie să fie măestru în de toate. (Tausend Künstler).

Preponderența acestor pretențiuni îndepărtează total școala poporală dela chemarea ei originală și ideală, adică: împiedică formarea caracterului moral în bine și în frumos, sau dezvoltarea armonică a puterilor intelectuale și corporale.

Învățătorul adevărat, care stă la înălțimea chemării sale, cu inimă impetrită și cu suflet posomorât privește la pericolul, care amenință scopurile și principiile cardinale ale școalei poporale; la învățătorul acestor școli, subjugat de utilitarism și cum acești factori (școala și învățătorul), sunt dominați de „bună stare, economizare și câștig” și când vede, că colegul său din aceste motive e de toate: contabil, manipulant, agent, șcl. numai învățător și educător adevărat nu e.

Să vedem ce se petrece în cele mai multe comune și orașe:

Să înființezi un institut de credit, trebuie contabil — acolo e învățătorul. La o societate de consum, contabil cine — e? Învățătorul. La magazin de cereale? Învățătorul e acolo. Agentura de asigurări, la cine — e? la învățător. La cassa de ajutoare a muncitorilor, contabilul e învățătorul. Trebuie comandant la pompieri (Feuerlöschers Comandant) cine — e? învățătorul. Manipulantul școalei de pomi e învățătorul. Mortuar e învățătorul. Inmanuator de acte e învățătorul șcl. șcl.

Toate aceste sunt bune și de folos. Cine te-ai putea grăi de rău pentru o astfel de ocupațiune? E drept, că aduce ceva și dascăliței pentru cină. Pe lângă minimalul de 600, eventual 800 coroane, sunt bune aceste venituri laterale. Dar oare toate acestea nu se întâmplă în contul scopurilor supreme și al școalei?

Învățătorul — abstragând timpul cât cantorește în s. biserică — are ocupațiune între pereții școalei, de 30—36 ore la săptămână, așa că pe fiecare zi are 5—6 ore de instrucțiune; — dacă voește să fie punctual în toate afacerile sale școlare, mai are și lucruri de cancelarie, la zi cel puțin 1 oră. Apoi majoritatea învățătorilor trebuie să fie și cantori. Acum să întreb: Ocupațiunile afară de școală cuprinse sub numele de „serviciul și binele public”, învățătorul când le săvârșește? Ear dacă le săvârșește, altcum nu le poate,

decât n paguba școalei sale. Sau dacă nu se poate plă astfel, când și cum își divizează timpul, ca să afacerile să le săvârșească la timp? Sau învățătorul un automat, că el și ziua și noaptea e capabil să fi activ în continuu? Răspunde însă adevărul: Învățătorul toate ocupațiunile sale multilaterale și sunt în măsură mare, — în adevăr și în realitate săvârșește în contul educațiunii și a instrucțiunii.

Școala așteaptă și dorește un singur învățător care în toate să reprezinte o unitate. Educația omenimei, chemarea înaltă, ideală și morală, mai valorează — și trebuie să le dăm importanță deosebită — mare — decât afacerilor variate în serviciul public, cari servește numai la aceea, ca să nu se zădărnicească timpul scump al învățătorului. Dacă abetă toată puterea, dela adevărata chemare, și submineze nimbul învățătorului, expunându-l pe scena piețelor sdruncinatoare, cari sunt o adevarată moară pentru cele ideale și pentru caracterul în

Astfel de ocupațiuni laterale, cari nu se pot afla în legătură armonică cu instrucțiunea și cu educațiunea, adică nu se pot concentra și deci, detrăgându-l dela aceste din urmă, dacă ele de mii de ori sunt de mari interese publice, ele sunt totuși contrare intereselor mării sau interesului ideal al școalei, care își are presiunea clară în trecutul istoric al școalelor. Anume aceste sunt cele mai de căpetenie interese sau comune, de cari atârână soarta unui popor și unei țări, ba chiar și a lumii întregi?

Dacă după aceste, cineva ar cugeta, că prin aceste voesc, ca învățătorul să fie prizonierul școalei sale, e în rătăcire. Numai atâta voesc, ca învățătorul în timpul prelegerilor prescrie să fie al școalei și în timpul acesta să nu fie preocupat de veniturile sale și să nu fie cu gândul la târguri și speculații, ci să-și știent chemării sale „în timpul de școală să fie în școală și pentru școală”.

În afacerile și întreprinderile economice și viciile publice — adică e necondiționat de necesar să li permite timpul să primească numai și numai conducerea, adică guvernarea acelor.

Ear de altă parte, acele ocupațiuni, cari se concentrează cu învățământul și cu educațiunea pomării în școala de pomi, să le îmbine acolo unde se pot, pentru că atunci va servi scopul pe care îl pretinde trecutul și prezentul istoric al școalelor, și decât acest scop mai sublim și mai ideală, învățătorul nu poate avea.

Simeon
ped. de

Faptele și învățătura

Creatorul astfel a întocmit natura cu diferite facultăți, încât el trebuie să lucreze a nu lucra înseamnă a se opune sau a merge contra naturii, nebagând în seamă axioma

se la duce non eramus». Sufletul judecă și
il, ca fapta sau lucrarea ear corpul o îndeplinește.
văță. Pelângă aceasta menire de a lucra i se im-
upabil omului o datorință naturală de a învăța.
trul, rezultă, că a lucra și a învăța sunt pri-
ule și marile datorințe în viața pământească,
realitau în strânsă legătură și se presupun re-
ețiune, ba putem zice, că una fără alta sunț ca
invat fără suflet și viceversa.

ducă. U toate acestea, s'a observat, că stau de-
a, ma una de alta, căci la fiecare om aflăm apli-
rtanță de a învăța pe altul sau a critica, pe când
iul și a lucra, conform învățăturilor, foarte rar
să înămplă. Spre a ne convinge, să cercăm s.
ului. Iară, unde aflăm că înainte și pe vremea
mare Mântuitorului Hristos erau mulți pretinși dascăli
ându-popului evresc, cari axplicau legea și mo-
adei Moise, însă faptele lor erau tocmai con-
trul învățăturilor.

Acest păcat — să'i zicem așa — l'a combătut
Mântuitorul Hristos cu multă energie și tărie, căci
vorbit nimeni, ca aceasta; totuși și acum
observă și e oarecum natural, ca învățătura
lipsită de haina frumoasă și încântătoare
telor bune, a virtuților diademale, cari ar
să strălucească pe fruntea ființei create
chipul și asemănarea lui Dumnezeu; și cari erau
te ca cerul de pământ, de pretinșii dascăli
și din timpul Mântuitorului, care prin sen-
că »cel ce va face va și învăța, acela mare
chiema», darămă acea societate lipsită de
nia acestor două principii și pe ruinele ei
nește creștinismul, punându-i ca bază învâ-
și faptele.

Creștinismul, noua societate întemeiată de
ca conducător, apare ca o floare dar cu-
crește și înfloarește având harnici și con-
șoși cultivatori, cărora li s'a promis ajutor
sc pentru toți timpii și cari învățau mult
nd și fapte.

A fost prigonită acaastă societate, dar nu
putut nimici, ci ea însăși a cucerit toate
arele, căci membrii ei învățau și lucrau
rm învățăturilor, până la moarte, despre ce
ne convingem din sinaxare.

Conduși numai de aceste principii, adevă-
invată și a lucra conform învățăturilor, au
strămoșii nostri a se mântui de pericole
ri de multe ori au ajuns, numai astfel au
resistă, ba încă cu bărbăție, viforelor cari
ecut peste capul lor.

Exemple vechi avem destule, să deschidem
ai istoria; totuși nu putem tăcea și să nu
tim pe marele Șaguna, a cărui nume e scris
itere mari de aur în cartea vieți poporului
u. Că a învățat și că a lucrat neobosit,
rm învățăturilor, spre fericirea națiunii sale
e și a fiilor săi sufletești, ne vorbesc în scris

contemporanii lui; noi însă să cetim și »să'l
admirăm după fapte» cum ar zice Ioan gură de
aur prin ce știind trecutul și prezentul, văzân-
du-l, să ne putem pregăti pentru viitor.

Imprejurările prezentului pentru biserică și
fiica sa școală, de cari e legată soartea poporu-
lui, sunt caracterizate de un distins bărbat în
modul următor: »Biserica ne ruină ear învăța-
tura voiesc să fie otravă pentru noi» (cari cu-
vinte au stors lacrimi). Totuși să nu desperăm,
căci avem apărători, cari sunt preoții, curați în
simțiri și luminați în gândiri, cari sunt chemați
a lupta pentru dănele prin cuvânt și fapte,
pentru focul iubiri de neam, ce e cultivat în
inima lor.

Preoții—aşadar la toate ocaziunile să sa-
mene în inimile generațiunei tinere datorința de
a învăța și a lucra conform învățăturii, căci
altcum vom ajunge la nefericita stare, nimicită de
Iisus Hristos. Ocaziune are preotul, în a cărui
mână — s'a zis — e depusă soartea poporu-
lui» și școală mai ales la orele de catehizație,
știind că inima copilului e ca ceara, căreia îi
dai formă cum voiești.

În casa plugarului ne convingem că nu s'a
perdut simțul religios și devotamentul strămo-
șesc către biserică și școală, căci părintele con-
știu de datorința sfântă față de fiul său, îl în-
văță a se ruga lui Dumnezeu, îl duce la biserică,
apoi îl trimite și la școală etc. însă în multe
locuri vedem că faptele lui sunt contrare aces-
tor învățături.

Acest păcat să'l combată preotul prin
predică și fapte, urmând exemplul lui Iis. Hristos
și al apostolilor, având armă credința, scut dragos-
tea ear conducător speranța și învățarea prin fapte
și va învinge.

Teodor Draia
stud. teol. c. III.

Ortografia în școlăle noastre populare.

Multe necazuri avem noi, învățătorii români.
Unii au necazuri cu scoaterea puținului salariu,
alții ne chinuim cu tipicul, ne plecăm unuia, ne
plecăm altuia; studiam metodică, practica și
teoria mai multor obiecte de învățământ, avem
necazuri cu frecventarea neregulată a copiilor
etc. etc. Și de toate scăpăm cum scăpăm, nu-
mai una, ortografia română ne torturează zi
de zi și nu putem ajunge cu ea la un rezultat bun.

O muncă obositoare avem la instrucțiune;
toate merg cum merg, dar cu ortografia nu o
ducem nici înainte nici înapoi; stăm în încurcă-
tură. Ne-am alege un fel de ortografie, dar nu
se poate, căci având școlarii 4—5 cărți, scrise
fiecare cu altă ortografie și văzând și că învâ-
țătorul nu scrie vre-un cuvânt așa cum l-au vă-

zut ei în carte, ușor vor crede, că nici învățătorul nu prea știe scrie românește.

Copilul umblă 6 respective 8 ani la școală, unde învață a scrie cursiv, dar după ce a părăsit școala, sau când a devenit om mare, a uitat și nu știe scrie după ortografie. Dacă cetești o scrisoare a unui absolvent de școala poporală, afli în ea mai multe erori ortografice decât cuvinte. Și cine e de vină? Prostul va pune vina pe peană, iar cel cu minte va pune vina pe învățatori. Căci unii vor zice: atâtia ani a umblat copilul la școală și cum, să scrie românește nu l-a învățat dascălul! Toți se descarcă pe bietul dascăl.

Apoi cum își va putea ține auloritatea înaintea școlarilor sau a poporului acel învățător, despre care zice, că nu știe scrie bine românește? În astfel de împrejurări, poziția învățătorului e grea; dar despre aceasta nu voi vorbi și nu voiesc să o cercetez acum, ci mă mărginesc a constata, cum și de unde izvorește acel rău comun, că copiii cari absolvă școala poporală nu știu scrie corect.

Eu afliu cauza acestui rău în acea împrejurare, căci cărțile noastre didactice sunt scrise cu diferite ortografii. Și văzând școlarii diferitele ortografii, nu sunt siguri în corectitatea unuia sau altuia mod de scriere ortografică; ei apoi cugetă, că ori cum vor scrie, bine va fi. Iată dar cauza pentru care mai ales copiii nu știu scrie corect, după ortografie.

Azi dăm în mână școlarilor 5—6 cărți, cari sunt scrise fiecare cu altă ortografie, și de aici provine acel rău, că învățătorul nu se poate decide pentru ore-careva ortografie, căci făcând aceasta, va strica reputația »autorului«, afară de aceea, învățătorul e sigur de rezultatul slab, ce produce lipsa de uniformitate ortografică a cărților didactice.

Cred a fi sosit timpul, ca școalele noastre românești să fie în acea plăcută poziție, de a instrui tinerimea în o ortografie, care să devină populară pretutindenea. »Academia Română« în sesiunea sa ordinară din anul 1904 a adoptat o ortografie, care e simplă și destul de ușoară. Acea ortografie abea și-a văzut soarele răsărind și iată că neobositul și marele slujbaş al Diecezei noastre P. S. Sa Domnul episcop Ioan I. Papp, cu circularul Nr. 5906/1904 a introdus aceea ortografie, în toate instituțiile de sub jurisdicțiunea Consistorului din Arad. Iar în alt ordin îndrumă și face atenți pe cei interesați, că în viitor numai acelea manuale vor putea fi folosite în școale, cari vor fi scrise cu ortografia stabilită în circularul Nr. 5906/1904.

Preasfințitul Domn Episcop prin dispoziția aceea a făcut un pas foarte însemnat. Căci ce poate fi mai frumos decât aceea, când ducân-

du-te în o mulțime de școli, afli aceeași grăție — uniformitatea.

Cu respect atrag atențiunea Venerabilului Consistor din Oradea-mare asupra acestei tineri, ca să grăbească a stabili respectiv și la noi în toate instituțiile uniformitatea atât a ortografiei cât și a cărților didactice. După știrea mea »Tipografia diecezei« din Arad dispune de manuale școlare tipografite cu ortografia academiei.

Julian P.
învățător în

CRONICA.

Alegeri sinodale. Joi la 2/15 Martie s-au ținut alegerile de membrii din cler, pentru sinodul eparhial. Despre rezultatul alegerilor, am primit următoarele știri: Cercul Arad, ales Vasile Belesid, Chisineu, Dr. Ioan Trailescu, protopop Chisineu, Procopie Givulescu, protopop Radna; Șiria, Lucuța, protopop Șiria; Giula, Roman R. Ci, director sem. Arad; Boroșineu, George Popow, referent bisericesc Arad; Buteni, Ioan Georgu, protopop Buteni; Hălmagiu, Cornel Lazar, protopop Hălmagiu; Timișoara, Dr. Traian Putici, protopop Timișoara; Vinga, Augustin Hamsea, arhimandrit; Enă, Ioș, Paul Miulescu, protopop B. Comloș; Lipova, Hamsea, protopop Lipova; Chisetău, Gerasim, protopop Belint; Birchiș, Augustin Hamsea, arhimandrit în Hodoș-Bodrog.

Hirotoniri. P. S. Sa Domnul Episcop Ioan I. Papp, a hirotonit Sămbătă într-un preot pe Paul Hărdut și într-un diacon pe dl Adrian Filip Duminecă într-un preot pe dl Adrian Filip și dl Ștefan Leucuța, ales preot în Șimand.

O nouă opreliște. Cetim în »Telegraful« că Guvernul unguresc a interzis »Asociațiunii« participarea la expoziția generală română din 1904 a interzis peste tot Rămănilor din Ungaria să expună de obiecte pe seama unui pavilion special al Rămănilor din Ungaria. Se învoeste însă guvernul, în mâinile cărora voiesc să expună ceva, să trimită ca pe seama pavilionului statului ungar. Comitetul al »Asociațiunii« e convocat de urgență pentru hotărâri în cauză.

Vrednici de laudă. Se vestește că mai mulți elevi dela pedagogiul nostru arhidiecezan din Arad originari din ținutul Zarandului de odinioară, să dea mai multe reprezentațiuni teatrale-muzicale declamatorice, în decursul vacanței viitoare, la Arad ca din venitele ce vor agonisi, umblând prin comune cu trupa lor, să contribuie și ei la fondul gimnaziului din Brad, pe care toată tinerimea românească dorește să-l vadă la rangul de liceu (8 clase).

aceea dragostea de cămin și însușirea tinerimei pentru
p aiă de frumos, merită laudă — și imitatori
Venite școale de ale noastre.

acestea
spectru
unilor
artilor
ceza
e tip
an fi
tor în

ecrolog. Aducem la cunoștință încetarea din
preotului *Irimie Leucuta* din Coroiu, în etate
de 26 ani, întâmplată în 9/22 Martie a. c.

orbirea împăratului Vilhelm despre frica
dumnezeu. Când recruții marinari ai Germaniei
sus jurământul de ostași în Wilhelmshaven în
la împăratului Vilhelm la 14 Martie n., împăratul
la cătră ei următorul discurs: „D-voastră mergeți
a unor pericole, pe cari poporul de pe uscat
cunoaște, și de aceea la toate loviturile sorții
să fiți îndoiți înarmați cu fidelitate, cu voie în
rea datorinței și cu încredere în Dumnezeu!
D-voastră gândiți în internul D-voastră: „Sun-

tereri robuști și știm ce avem de făcut“. O astfel
credere în sine e bună, dar trebuie împărechiată
cu credința în Dumnezeu și cu religiozitate adevărată,
de datorință și voie de a-ți împlini chemarea.
Dumnezeu și religiozitatea nu sunt — durere —

Șir
R. Cu german, învățați din faptele mari ale părinților,
Popovați tot atât de mult și din loviturile grele ale
georgiei cari patria noastră n'a fost cruțată. Au trecut
protoprii dela una din cele mai triste zile de neferi-
citorie a lovit poporul nostru. Mă gândesc la lupta
drit, una din 1806. Voi toți știți despre lupta aceasta

Lipomarea nefericire, care a adus-o ea asupra în-
gerului popor german. Învățați din ea a cunoaște
sea, mai încrederea adevărată în Dumnezeu e sprijin
ericiri și că nefericirea vine acolo unde lipsește
scopitate adevărată și unde nu se cunoaște frica
n Dumnezeu. De aceea țineți tare la Dumnezeu
n fi Dacă Dumnezeu e cu noi, dacă ne îndreptăm
și de El cu adevărată iubire și cu adevărată încredere
putem privi mângâiet în fața viitorului, orice
afu de acel viitor, și chiar dacă toată lumea s'ar
ni pînă la noastră“.

din premile Academiei Române. În sesiunea aceasta
ia înăvâră a întrunirii în adunarea generală a mem-
al Academiei, se vor acorda 3 premii pentru opere
nule și 9 pentru lucrări cu subiecte date.

nităca premiul Năsturel de 4000 lei s'au prezentat 22
itetațiuni, între cari Octavian Goga: Poesii, Buda-
pentru 1906. La premiul Statului Lazar de 5000 lei sau
iat 10 lucrări, între cari Dr. A. Chețianu: Bureții
i mai, Blaj, 1905; Dr. George Maior: Manual de a-
dinură rațională vol. V. Ippologia sau Zootehnia
ară, la a cailor, vol. VI. Creșterea, îngrășarea și uti-
le-m porcilor sau Zootehnia lor specială. București
re, La premiul Adamachi de 5000 lei (divisibil) s'au
inmatat 40 publicațiuni, între cari Dr. V. Bologa:
și pedagogice și discursuri, Sibiu, 1905; Dr. Elie
ată: Iconografia și întocmirile din internul bisericii
e liene, Sibiu, 1905; Maria Cunțan: Poezii, Bucu-
805; Teodor V. Păcățianu: Cartea de aur, vol

III. 1905 și Timoteiu Popoviciu: Dicționar de muzică,
Sibiu, 1905. La premiul Hagi-Vasile de 5000 lei
(despre comerțul român) s'au prezentat două lucrări.
La premiul Alexandru Bodescu de 1500 lei (dimpreună
cu 1000 lei dăruți de dl Kalinderu) cu subiectul: mo-
nografia economică statistică și socială a unei comune
rurale de peste graniță, a intrat manuscriptul: mono-
grafia comunei Nicolinți din Bănat cu deviza: „Dela
frați la frați“.

Educație și învățământ. Dela librăria editoare
H. Steinberg din București am primit următoarele cărți:

Vol. I. *Metodica limbii române* de Gh. N. Costescu,
directorul școlii de băieți „Enăchiță Văcărescu“ din
București, fost revizor școlar. pp. 536. Prețul 5 lei.

Vol. II. *Metodica matematicii*, de același autor.
pp. 496. Prețul 5 lei.

Vol. III. *Metodica istoriei și geografiei*. pp. 892.
Prețul 7 lei.

De același autor în colaborare cu alți specialiști,
și în aceeași editură au apărut: *Metodica Gramaticii*,
Aritmeticii și Geometriei (6 lei) și *Abecedar*, Cărți de
cetire, Gramatici, Aritmetici, Caete de caligrafie, desen
și desen geografic.

Recomandăm atențiunei învățătorilor nostri trac-
tatele metodice înșirate mai sus, ca lucrări de valoare,
conducătoare bune și cărți românești scrise românește
bine. Manualele pentru elevii școlii elementare, pot
prinde bine autorilor de manuale didactice dela noi,
cel puțin în ce privește *terminologia*, care în școala
românească trebuie să fie unitară și să vină dela acela
cari sunt mai competenți în stabilirea ei.

Birou tehnic a deschis în Blaj dl Ioan F. Ne-
gruțiu, inginer diplomat, și apelează la spriginul pu-
blicului român, promițând că-l va servi bine și eflin.
Primește măsurări de pământ, comasări, etc, și com-
pune planuri și devize, pentru ori-ce zidiri. Consisto-
rul din Blaj l-a numit inginer arhidiecezan.

**A apărut și se află de vânzare la tipografia die-
cezană în Arad, și la toate librăriile din țară cu pre-
țul de 40 fl. ABC-dar pentru clasa I. de Iosif Mol-
dovan și consoții. Ediția V. prelucrată după cerințele
ortografiei Academiei Române.**

**Carte de cetire pentru clasele 3 și 4 ale școlii
poporale de Iuliu Vuia Aprobata cu decisiul Ven. Con-
sistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Pre-
țul 50 fileri.**

**Carte de cetire pentru clasele 5 și 6 ale școlii
poporale cu un curs de Istoria naturală (cu ilustrațiuni)
de Iuliu Vuia, învățător director-școlar. Aprobata cu
decisiul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905
Nr. 3500. Prețul 60 fileri.**

Concurs.

În temeiul ordinului Ven. Consistor orădan dtto
23 Februarie (8 Martie), Nr. 333/32 B. 1906, parohia
din **Suncuius**, prin strămutarea lui I. Șimoc, se
decretează vacantă, iar pentru îndeplinirea ei, prin
aceasta se escrie concurs cu termen de alegere pe ziua
de **26 Martie (8 Aprilie) 1906.**

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1. Dela
fiecare număr de casă, ca rescumpărare a birului
preotesc, câte 3 cor. Competința cantoratului și a sfă-
tului, conform uzului din trecut, rămâne în vigoare.
2. Extravilanul de 1 și 1/2 jugh. cat. 3. Șolele uzuale.
4. Intregirea dotației dela stat, conform cvalificației
fiitorului preot.

Concurenții își vor înainta actele după regulile în vigoare, subscrisului în Birtin, (u. p. Rév) până la 23 Martie (5 Aprilie) 1906, iar până cu 8 zile înainte de alegere se vor prezenta în s. biserică din Șuncuiș, pentru a-și dovedi aptitudinile în slujba dumnezeiască, oratorie, cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial, ținută la 5/18 Martie, 1906.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu* pprezvitul Petșului.

—□—

1—3

În sensul ordinu'ui Venerabilului Consistor orădan cu datul 31 Ianuarie v. a. c., Nr. 81/8 B. pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă veteranul paroh Zaharia Moga din **G.-Rohani** protopopiatul Beliului se publică concurs cu termen de alegere în **4/17 Aprilie** a. c.

Dotățiunea constă: a) din $\frac{1}{2}$ pământul parohial de 14 jugere, b) $\frac{1}{2}$ competență de pășunat alor 8 jugere, c) $\frac{1}{2}$ din câte o măsură cucuruz dela 70 case ca bir preoțesc, d) ștolele îndatinat tot în $\frac{1}{2}$, e) câte o zi de lucru dela fiecare casă, f) întregirea dotațiunei ce-i compete unui capelan din vistieria statului.

De locuință se va îngriji alegândul capelan.

Reflectanții la această capelanie sunt poștiți a-și înainta suplicele lor provăzute cu documentele recente și adresate comitetului parohial, până în preziua alegerii la subsemnatul în F.-Giriș (F.-Györös) p. u Tenke; având până în 8 zile înainte de alegere, a se prezenta în sf. biserică de acolo spre a-și dovedi dexteritatea în cele rituale și în oratorie.

Rohani la 12/25 Februarie 1906.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Petru Serbu*, protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din filia **Halaliș**, prin aceasta se escrie concurs, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele încopciate cu acest post sunt: Salar în bani gata 506 cor. 2. Pentru conferințe 25 cor. 3. Pentru scripturistă 10 cor. 4. Pentru lemne 112 cor, de tot 653 cor.

Doritorii de a ocupa acest post se avizază, ca recursele lor convenite ajustate și adresate comitetului parohial din Halaliș să le susțină în termenul concursual P. On. Oficiu pprezvitul în M. Radna, iar

dânșii să se prezinte în s. biserică din Sobor a-și arată dexteritatea în cant și tipic

Comitetul

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu* protopop inspector de școale.

—□—

Specialist în pălării preoțești

Cercetați marea prăvălie

alui

Sommer Jozs

Arad, Strada principală în palat

ricei rom.-catolice,

Fondată la anul 1863,

în care vor afla îndeosebi domniile

pălării preoțești

de calitate deosebite și dela cei mai experți, cu prețurile cele mai ieftine ce se pot găsi lângă asta on. public român va găsi în magazin pe lângă serviciu prompt, având ducător al prăvăliei pe un român, ca să fie pe deplin mulțumiți, următoarele:

pălării de tot soiul, cilindre, și d. l. cămăși de vară, gulere, manșete, mânșine, cravate, ciorapi, bastoane, umbrele, etc.

bricelele cele mai renumite franceze și engleze

Sperând, că on. public român din țara noastră mă va onora cu vizitele sale pe toată încrederea în firma prăvăliei mele deosebită stimă:

1—5

Iosif Sommer

Specialist în pălării preoțești de tot soiul

„Janus”

„institut de asigurare mutuală pe viață în V”

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili, este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață”

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui

Premii efitine. Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duie și sinucidere după 5 ani. **Asigurare gratuită** pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la

Starea de asigurare 111.000.000 cor. 3. Avere a institutului 31.000.000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000.000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Lerchengasse Nr. 17. N-rul Telefonului: 422).